

Pálfi Ádám

Az árverésen vásárolt Petőfi-kéziratok megoldatlan rejtélye

1928. április 15-én József Ferenc főherceg a később megalakult Országos Bizottság elnöke felhívást intézett a magyar társadalom vezetőihez: „Ebben az évben tíz esztendeje lesz annak, hogy gróf Bethlen István szülőföldjéről kiüldözve, őseinek sokszázados házat elhagyta [...] Nem jubiláris időpont ez a nap, hanem történelmi dátum, mely jelenti számunkra azt a történelmi eredményt, mikor a magyar nemzet megkapta elhivatott politikai vezérét.”¹ Az évforduló kapcsán arra kérték a politikai élet vezető személyiségeit és a városok tehetősebb polgárait, hogy vegyék ki részüket az előkészületekből, nyújtsanak kézzel fogható segítséget a szervezésben, és végül, de nem utolsó sorban anyagilag támogassák a hivatalban lévő miniszterelnök tiszteletére rendezett eseményt. Magától értetődően az országos társadalmi mozgalomból Nagykovács városra sem maradhatott ki. Bár Dezső Kázmér polgármester kijelentette, hogy jelen helyzetben hálátlan és népszerűtlen feladat minden „gyűjtési akció”, mivel sem az ország, sem a társadalom nem volt még képes úrrá lenni a háború okozta gazdasági visszaesésen, ennek ellenére a városnak kötelessége, hogy méltó módon vegye ki részét egy ilyen széles körű társadalmi összefogásból.² Az idő előrehaladtával az ügy támogatására alakult Országos Bizottság változtatni kényszerült az előre meghirdetett törekvésén, ugyanis a miniszterelnök kérését méltányolva a nyilvános ünneplés megszervezésétől végül eltekintettek, inkább egy a nevét viselő alapítvány felállítását határozták el.³ Rövidesen külpolitikai okokra hivatkozva az alapítvány ötletét is hamar elvetették, a kezdeményezést teljes egészében megszüntették, viszont az addig összegyűlt pénz – Nagykovács esetében összesen 1855 pengő – sorsáról határozni kellett, mire is lehetne fordítani. Felmerült, hogy visszafizetnék a felajánló magánszemélyek, egyesületek részére, ekkor azonban Dezső Kázmér polgármesternek nagyszerű elgondolása támadt.⁴ Ebben az évben ünneplték ugyanis Szendrey Júlia születésének 100. évfordulóját és a centenáriumi év utolsó hónapjában, decemberben került sor a Lantos R.T. VII. aukciójára, amelyen a néhány évvel korábban felbukkant, Szendrey Júlia levelesládájából előkerült, irodalomtörténeti szempontból kivételes fontosságú iratokat készültek árverésre bocsátani. Dezső Kázmér városvezetőként valószínűleg kézhez kapta az aukcióra készített nyomtatott katalógust,

¹ MNL PVL V. 276. c. 1807/1928.

² MNL PVL V. 276. c. 13883/1928.

³ Bethlen Alap – Az alapítvány fő célkitűzése az elszakított országrészekből származó egyetemi és főiskolai hallgatók támogatása lett volna.

⁴ MNL PVL V. 276. b. 38/1928.

amely számos Nagykőrösi vonatkozású iratot is tartalmazott.⁵ Mint múzeumszervező és kultúra iránt érdeklődő ember felismerte a kínálkozó lehetőséget, ezért rövidesen, 1928. december 5-re értekezletet hívott össze, ahol ismertette a néhány nap múlva sorra kerülő árverés részleteit, majd javaslatot tett a nagykőrösi vonatkozású iratok megvásárlására, amelyek között Petőfi Sándor egyetlen, Nagykőrösön írt költeményének kézirata is szerepelt. A megjelentek, a Nagykőrösi Közgazdasági Bank kivételével egyhangúan támogatták a felvetést és hozzájárultak a polgármester által megjelölt tételek megvásárlásához, valamint kitértek arra is, ha a kéziratosokat nem sikerülne megszerezni, akkor az összeg teljes egészében a „Városi Múzeum javára használtassék fel.”⁶

Az árverést 1928. december 12-én tartották meg Budapesten, ahol Nagykőrös képviselőjében Dezső Kázmér polgármester a Lantos R.T. által küldött levél szerint a következő autográfiaikat vásárolta meg a város számára:

- **13. tétel:** Petőfi Sándor három versének eredeti kézirata
(A hegyek közt, Hideg idő, hús őszi éj..., Uton vagyok s nem vagy velem...)
- **55. tétel:** Arany János, Toldy Ferenc, Horváth Mihály és Szilágyi Sándor.
Akadémiai utalvány 1872. február 4-éről.
- **56. tétel:** Arany János „Házi Uraság” című versének eredeti kézirata.⁷

A Petőfi-kéziratok mellett a városvezető számára kiemelt jelentőségű volt Arany János versének eredeti példánya és a hozzá köthető akadémiai utalvány megszerzése. A költő ugyanis a szabadságharc bukása után nem sokkal, 1851 őszén érkezett a városba elfoglalva a református gimnázium irodalomtanári székét. Ittléte hírnevet biztosított a mezőváros számára, a tanári-pedagógiai munka mellett pedig költői alkotó korszakának kiemelkedő fejezete kapcsolódik a Nagykőrösön eltöltött évekhez. Személye köré kultusz képződött, nevét viseli a gimnázium, amelyben egykor tanított, egy múzeum és az 1925-ben alapított Arany János Társaság, valamint városszerte több Arany-emlékhely is található.⁸ Dezső Kázmér aukción kívül megvásárolta továbbá Petőfi testvérének, Petőfi Istvánnak Szendrey Júliához írott két levelét is összesen 2328 pengő 75 fillér értékben.⁹ Az árverést követően a Városi Tanács számára küldött beszámolója a következőképpen hangzik:

⁵ Búza, 2015: 5–6.

⁶ MNL PVL V. 276. c. 13883/1928.

⁷ MNL PVL V. 276. b. 105/1928

⁸ Mészáros, 2017: 30–35.

⁹ Kiegészítésként érdemes megemlíteni, hogy az egyik levelet 1866. április 24-én írta Nagykőrösről, akkoriban ugyanis Petőfi Sándor fia, Petőfi Zoltán Arany János közbenjárásának köszönhetően a nagykőrösi Református Főgimnáziumban tanult. Az 1865/66. tanévet igazoló bizonyítványát az Arany János Közérdekű Muzeális Gyűjtemény őrzi. Lásd: Novák 1980, 91. A másik levél Csákon kelt, 1866. május 3-án és ugyancsak a Nagykőrösön tanuló Petőfi Zoltánról tudósít, a levélnek köszönhetően derül ki, hogy tanulmányai alatt Nagykőrösön Técsi Ferencnél lakott, a Patika utca 883. szám alatt.

LANTOS R.T.

KÖNYVESBOLT - AUKCIÓTEREM
TUDOMÁNYOS ANTIQUARIUM
BUDAPEST IV. MÚZEUM-KÖRÜLT 3
TELEFON: JÓZSEF 493-24
POSTASZÉK: SZÁMLA: 3023
FOLYÓSZÁMLA: HERMES

KÖNYVKIADÓ, KÖNYVKÖTÉSZE, KÖNYVNYOMDA, LITOGRAFIA
BUDAPEST VIII. STÁHLY UCCÁ 13. SZÁM
TELEFONSZÁMOK: JÓZSEF 384-68, JÓZSEF 378-479

Budapest, 1928. december 20.

Nagytekintetű Városi Tanács!

Van szerencsénk tisztelettel bejelenteni, hogy a folyó hó 12-én megtartott aukción Deseő Kázmér polgármester ur személyesen megjelent és a város részére megvásárolta aukciós jegyzékünkben felsorolt következő tételeket:

13. tétel alatt árverésre került Petőfi Sándor három veresnek eredeti kéziratát	
55. Arany János, Tolaj Ferenc, Horváth Mihály és Szilágyi Sándor. Akadémiai utalványt 1872. február 4-éről	
56. Arany János "Hízi Uraság" c. verse eredeti kéziratát, luxussal, árverési illetékek és költségekkel együtt pengőért	2128.75
továbbá aukción kívül megvásárolta Prtőfi István két levelét pengőért, összesen	200.- 2328.75 P,
amelyre a polgármester ur lefizetett	<u>1278.70</u>
a fennmaradó összeg	1050.-P

amely 1929. június 30-ig beszárolag esedékes.

Amidőn bátrak vagyunk a nagytekintetű Tanácsot tisztelettel arra kérni, hogy a rendelés jóváhagyását jelent levelünk ellenpéldányának aláírásával igazolni szíveskedjék, szolgálataira hálásan maradtunk

Kiváló tisztelettel

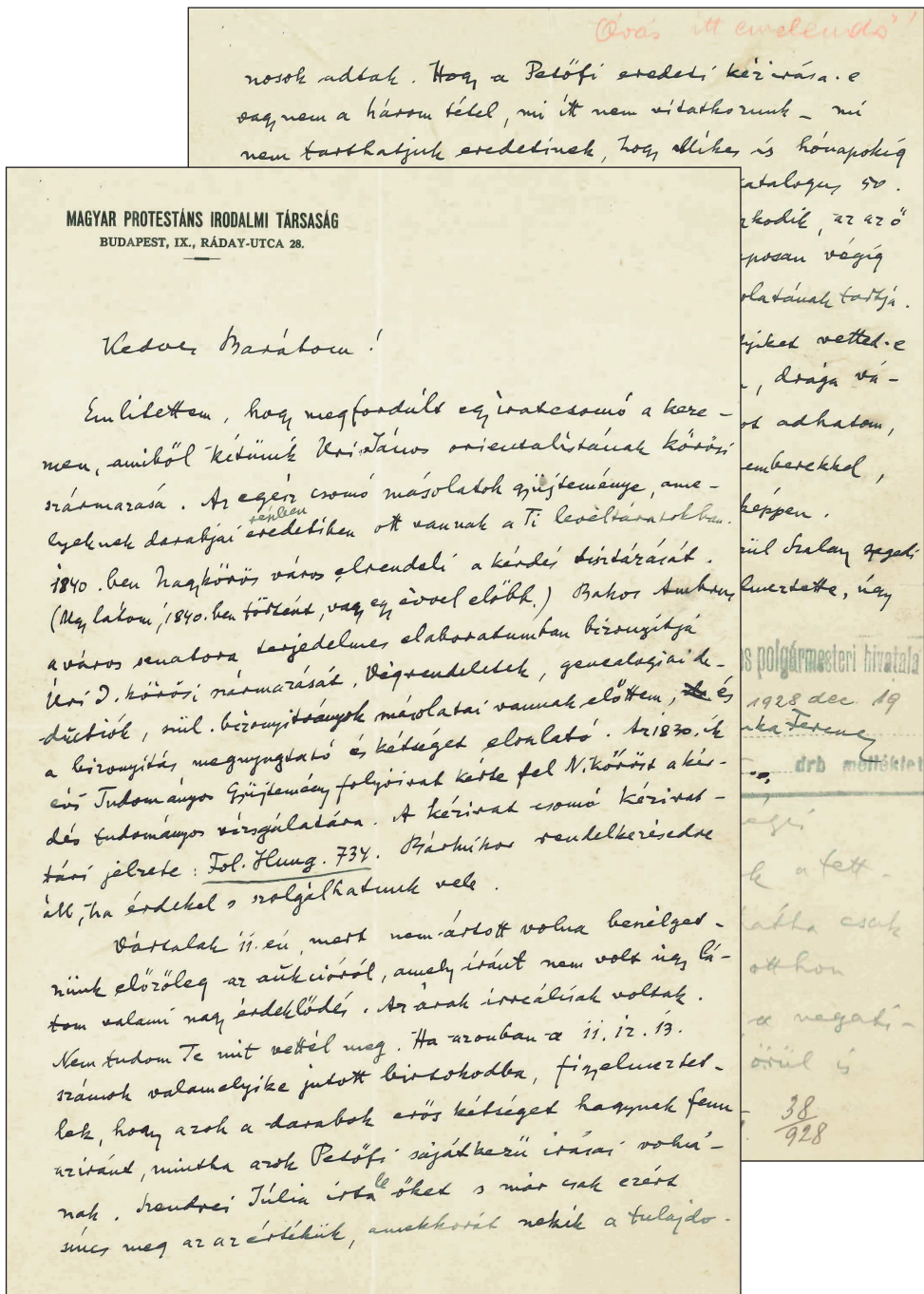
St. Kézi. Kéziratokat
1928. dec. 31
Magyar Nemzeti Múzeum
Nagytekintetű Tanácsának,
Kéz. Ádám

Nagykönyv

A Lantos R. T. kimutatása a Nagykörösi Városi Tanács számára az árverésen vásárolt tételekről

„Ezek szerint a gyűjtött összegből a Letépténytárból kiutalt 1580 pengőből kifizettem 1278 pengő 75 fillért, 301 pengő 25 fillért pedig visszafizettem a Letépténytárba. 5 darab kézirat a városi múzeumba helyeztet el. Fennmaradt így 1050 pengő fizetetlen a Lantos Részvénytársaságnál, azonban épen azért nem fizettem ki a még rendelkezésemre állott 301 pengő 25 fillért sem és nem javaslom azt sem, hogy ezen összeget a városi tanács kifizesse, mert – bár az árverési katalógusban mind ezen kéziratok eredeti kéziratoknak vannak feltüntetve, s bár a az Arany Jánosra vonatkozó kéziratok eredetisége felől semmi kétely nem merül fel, addig Petőfi Sándor féle kéziratról nem bizonyos, hogy nem Szendrey Julia átírásai-e azok s ez irányban a Magyar Nemzeti Múzeummal tárgyalásokat folytatok. A Lantos Részvénytársasággal pedig közöltem, hogy – minthogy a Petőfi féle kézirat eredetisége iránt kételyeim vannak, a fennmaradt 1050 pengő hátralékot engedje el. Amennyiben a kézirat eredetisége bebizonyosodnék, csak akkor lesz a rendelkezésre álló összeg kiutalható, míg a hiányzó részt társadalmi áldozatkészségből én fogom biztosítani.”¹⁰

¹⁰ MNL PVL V. 276. b. 2/1929.

MAGYAR PROTESTÁNS IRODALMI TÁRSASÁG
BUDAPEST, IX., RÁDAY-UTCA 28.

Kedves Barátom!

Említhetem, hogy megfordult egy irakcsomó a keze-
nem, amikből kétünk Kőrös-tájos orientalistáinak kövési-
számarasá. Az egész csomó másolatok gyűjteménye, ame-
lyeknek darabjai eredetiben ott vannak a Ti levéltárártokban.
1840-ben nagykőrösi város elrendelt a kőrösi dírdarabait.
(Mag. Látom, 1840-ben történt, vagy egy évvel előbb.) Bárhol hűbör,
a város senalora terjedelmes elabotatumban bizonyítja
Kőr. D. kövési számarasát, végrendelettel, genealogiai ke-
dőléstől, műl. bizonyítványok másolatai vannak előttem, és
a bizonyítás, magyuzgatás és kéteget előleto'. Az 1830. é.
első Tudosmánygy Gyűjtemény folyóissal kette fel N. Kőrös aké-
lés Tudosmánygy végrendeletére. A kérisat csomó Kőrös-
tájos jébrete. Fol. Flug. 734. Bárhol senalokriséde
áll, ha érdekel s vizsgálhatunk vele.

Dátumok 11. é.ú, mert nem ártott volna benélgat-
niuk előzőleg az aukcióval, amely itánt nem volt meg lá-
tom valami nagy érdeklődés. Az árak ivercaliak voltak.
Nem tudom Te mit vettél meg. Ha aróban a 11. 12. 13.
számok valamelyike jutott birtokodba, figyelmeztet-
lek, hogy azok a darabok erős kéteget kapunk fem-
arítand, mintha azok Petőfi sajátkezű írásai volná-
nak. Budapesti Julia írta őket s más csak ezért
sincs meg az az érdeklődés, amekkorit nekik a tulajdo-

Aras itt emlekedés!
... katalogus 90.
... kobil, az az ő
... mosan végig
... slatának tatója.
... nyket vettek-e
... drága vá-
... adhatom,
... emberekkel,
... kóppen.
... ül Szalay szegedi
... keretete, vagy
... s polgármesteri hivatala
... 1928 dec 19
... aka Terenz
... drb munklat
... agyi
... k a fette-
... latta csak
... ott hon
... a nagab-
... övül 5
38
928

Zsinka Ferenc magánlevele a nagykőrösi polgármester részére a vitás Petőfi-kéziratok tárgyában

De vajon miért merülhetett fel a polgármesterben gyanú a kéziratok eredetiségét illetően? Ennek bizonyára két oka lehetett. Az egyik, hogy az aukciós katalógus 50. oldalán szerepel egy olyan kitétel a Lantos R.T. által felkért szakértő dr. Mikes Lajostól, ami felkelthette Dezső gyanakvását: „A 11. 12. 13. tételekre vonatkozóan meg kell jegyezmem, hogy csak hónapokig tartó hosszas tanulmányok után döntöttem amellet, hogy ezek a kéziratok mind Petőfi eredeti kézírásai.”¹¹

Mikes eredetiségben való bizonytalanságán túl a hezitálás másik indoka a levélben már említett múzeumtól származó szakértői vélemény volt. A polgármester iratai között ugyanis a szerencsés körülményeknek köszönhetően fennmaradt Zsinka Ferencnek, a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárnokának személyes hangvétellő levele, amelyben az árverésről, illetve a kéziratok tárgyában szerzett észrevételeiről a következőképpen számol be:

„Vártalak 11. én, mert nem ártott volna beszélgetnünk előzőleg az aukcióról, amely iránt nem volt úgy látom valami nagy érdeklődés. Az árak irreálisak voltak. Nem tudom Te mit vettél meg. Ha azonban a 11. 12. 13. számok valamelyike jutott birtokodba, figyelmeztetek, hogy azok a darabok erős kétséget hagynak fenn az iránt, mintha azok Petőfi sajátkezű írásai volnának. Szendrei Júlia írta le őket s már csak ezért sincs meg az értékük, amekkorát nekik a tulajdonosok adtak. Hogy a Petőfi eredeti kézírása-e vagy nem a három tétel, mi itt nem vitatkozunk. Mi nem tarthatjuk eredetinek, hogy Mikes is hónapokig habozott, arról maga tesz bizonyosságot a katalógus 50. lapján. Hogy ő mily bizonyítékokra támaszkodik, az az ő dolga, Rédey Tivadar kollegám, aki alaposan végig nézte a darabokat Szendrey Julia másolatának tartja. Nem tudom, ezek közül valamelyiket vetted-e meg, ha úgy van a dolog, amint gyanítom, drága vásárt csináltál. És a jövőre azt a tanácsot adhatom, hogy jó beszélni ilyen vételeknél szakemberekkel, a tévedések könnyen elkerülhetők ekképpen. Az egyik darabot az említettek közül Szalay szegedi főkapitány vette meg, s mikor Rédey figyelmeztette, úgy hallom óvást emelt.”¹²

A polgármester egy válaszlevélben köszönte meg a tájékoztatást Zsinka Ferencnek, aki felhívta figyelmét a kétes eredetre. Levelében többek között megemlíti barátjának, hogy óvást nyújt be a Lantos cég ellen, és amennyiben az ügyet nem lehet békés keretek között elintézni, akkor majd bírósági eljárás keretében kerül sor a Petőfi-verskéziratok eredetének tisztázására. Az események a kézirat megvásárlását követően néhány hét alatt meglepő fordulatot vettek. Ennek magyarázatához teljes terjedelmében szó szerint közlöm Dezső Kázmér levelét, amelyet a Lantos Rt. vezetésének jutatott el:

¹¹ Szendrey, 1928:50. A katalógus a függelékkel együtt hat részből áll: I. Arany János elveszett kéziratai, II. Petőfi Sándor ismeretlen kéziratai, III. Szendrey Julia naplója, vallomása és utolsó üzenete férjének, IV. Szendrey Julia, Szendrey Marika, Petőfi István, Petőfi Zoltán, Orlay-Petricus Soma, Függelék: V. A Meltzl-féle hagyaték, VI. Egyéb kéziratok.

¹² MNL PVL V. 276. b. 103/1928.

„Lantos Rt. Tekintetes Igazgatóságának! A Lantos Rt. VII. aukcióján Nagykőrös város részére megvásároltam Petőfi Sándor három versének eredeti kéziratát. Az aukció után a kéziratokat megvizsgáltam a Magyar Nemzeti Múzeum szakközegével, aki azon véleményének adott kifejezést, hogy azok nem eredeti kéziratok, hanem Szendrey Julia által átírt másolatok. Tekintettel arra, hogy az árverésre kerülő kéziratokról a cég által kiadott ismertetőfüzet szerint a három vers Petőfi Sándor eredeti kézírata és én ezzel a feltétellel vásároltam meg a kéziratokat, a cég eljárása ellen ezennel óvást emelek és a további kellemetlenségek elkerülése végett kérem, hogy a kéziratok árát szíveskedjék mérsékelni, illetőleg a vételár hátralékos részét elengedni. Amennyiben a cég hajlandó volna a fenti békés megoldásba belemenni, én ez ügyben minden további eljárástól eltekintek. Amennyiben pedig a cég ragaszkodik a hátralékos vételár kifizetéséhez a kéziratok eredetiségére vonatkozó eljárást teljesen lefolytatom és a további lépéseket ezen vizsgálat eredményétől teszem függővé.”¹³

Pár nappal később érkezett meg a Lantos Részvénytársaság hivatalos állásfoglalása a vitás Petőfi-kéziratok ügyében; a levélből csak a versekre vonatkozó részletet idézem:

„Mélyen Tisztelt Polgármester Úr! Mult hó 27.-én kelt n. b. sorai birtokában rendkívül meglep bennünket abban foglalt értesítése. Amint aukciós katalógusunkból megállapítható, nem mi állapítottuk meg, hogy a szóbanforgó kézirat Petőfi Sándor kézírata, hanem Mikes Lajos úr, aki megelőzőleg a legpontosabb hiteles adatokat szerezte be a kéziratokat illetőleg. Éppen ezért azt kell feltételeznünk, hogy a Nemzeti Múzeum szakközegének véleményezése téves.

Mindenesetre magunk is a legnagyobb súlyt helyezzük az ügy tisztázására s minthogy tudomásunk szerint Méltóságod gyakran megfordul Budapesten, nagyon kérjük, legyen kegyes bennünket egyik legközelebbi feljövetele alkalmával látogatásával megtisztelni, amikor is a továbbiakat illetőleg együttesen fogunk határozni.”¹⁴

A levél hátoldalán olvasható Dezső Kázmér mindössze két mondatból álló rövid szeljegyzete, amelyből kiderül, hogy ahogy ideje engedte felkereste a Lantos R. T.-t Budapesten, azonban a tárgyalás és megbeszélés konkrét eredmények nélkül zárult. A cég mindössze ígéret tett a polgármester és a város felé, hogy az általuk felkért szakértővel (dr. Mikes Lajos) megbeszéli a felmerült problémát, és a tárgyalás eredményéről hivatalos levélben foglalnak állást, amiről táviratot küldenek. A polgármester és a cég között lezajlott tárgyalást követően hónapokig nem érkezett válasz a Részvénytársaság részéről. Az év végéhez közeledve a Petőfi kéziratok aktája egy rövid mondattal záródik: „Ezen válasz a mai napig nem érkezett meg és így megállapítható, hogy a cég hallgatólagosan hozzájárult a hátralékos vétel elengedéséhez.”¹⁵

¹³ MNL PVL V. 276. b. 103/1928.

¹⁴ MNL PVL V. 276. b. 2/1929.

¹⁵ MNL PVL V. 276. b. 2/1929.

Nagyon lekötelné bennünket Méltóságod, ha feljövetelelőrl lehetőség szerınt elözetesen értesíteni méltóztatnék és maradtunk szolgálataira mindenkor örömmel készen

LANTOS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ENCIKLOPÉDIA RT. + KUNOSSY GRAFIKAI RT.
IGAZGATÓSÁG

Budapest, 192 9. január 2.
VIII. Stóhbı u. 13

kiváló tisztelettel
LANTOS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Méltóságos

DEZSŐ KÁZMÉR urnak,

NAGYKÖRÖS.

Mélyen tisztelt Polgármester Ur!

Mult hó 27.-én kelt n.b. sorai birtokában rendkívül meglep bennünket abban foglalt értesítés. Amint aukciós katalógusunkból megállapítható, nem mi állapítottuk meg, hogy a szóbanforgó kézirat Petőfi Sándor kézírata, hanem Mikes Lajos ur, aki minden kétséget kizárólag az aukcióra bocsájtást megelőzőleg a legpontosabb hiteles adatokat szerezte be a kéziratokat illetőleg. Éppen ezért azt kell feltételeznünk, hogy a Nemzeti Múzeum szakközegének véleményezése téves.

Mindenesetre magunk is a legnagyobb súlyt helyezük az ügy tisztázására s minthogy tudomásunk szerint Méltóságod gyakran megfordul Budapesten, nagyon kérjük, legyen kegyes bennünket egyik legközelebbi feljövetele alkalmával látogatásával megtisztelni, amikor is a továbbiakat illetőleg együttesen fogunk határozni.

Annál is inkább bátrak vagyunk a személyes elintézés módját ajánlani, hogy Arany János kézírata tekintetében is az opció meghosszabbítását illetőleg tárgyalhassunk.

A Lantos Részvénytársaság válaszlevele Dezső Kázmér polgármesternek az óvás benyújtása ügyében

A levéltári iratanyagban az ezt követő években nincs nyoma annak, hogy a kéziratok kérdéses eredete újra napirendre került volna bármelyik fél részéről. A Petőfihez köthető verseket a polgármester beszámolója nyomán az Arany János Múzeumba, jelenlegi nevén Arany János Közérdekű Muzeális Gyűjteményben helyezték el az 1930-as évek elején.¹⁶ A kutatás folytatásaként, a kéziratok további sorsát illetően fontosnak tartottam felvenni a kapcsolatot a nagykörösi múzeummal. A múzeum vezetőjétől azt a tájékoztatást kaptam, hogy a szóban forgó kéziratok ugyan megtalálhatók az Irodalomtörténeti szekció állományában, mégis valami oknál fogva a kutatók és az irodalomtörténészek figyelmét

¹⁶ Novák, 2015: 39.; Novák, 2018: 64.

mind a mai napig elkerülte. A II. világháború előtt virágzott a szellemi élet Nagykőrösön, aminek azonban a háború véget vetett. A szovjet Vörös Hadsereg 1944. november elején szállta meg a várost. A főhadiszállás, valamint a hadikórház a gimnázium épületében volt. Ekkor a múzeumban őrzött páratlan gyűjtemény egy része is tűz következtében elpusztult, a háborút követő zűrzavaros években a kéziratok is eltűntek egy időre az értő szemek elől.¹⁷ Valószínűleg ezért is nem szerepelnek az 1950-es évek elején készült Petőfi Sándor összes művei kritikai kiadásában.¹⁸ Örömteli azonban, hogy a verskéziratok rövid lappangás után a 70-es évek elején előkerültek, így ismét hozzáférhetővé váltak a kutatók számára, a nagykőrösi múzeum mindmáig őrzi őket.¹⁹ Így könnyen megvizsgálható és közeljövőben elvégezhető lehet a szövegösszehasonlítás, a filológiai kérdések tisztázása, és végre tisztázódhat a kérdés, hogy valóban Petőfi Sándorhoz köthetők-e.

Források és szakirodalom

MNL PVL = MNL Magyar Nemzeti Levéltár Pest Vármegyei Levéltára

V. 276. b. = Nagykőrös város polgármesterének iratai. Bizalmas iratok. (1927–1940)

V. 276. c. = Nagykőrös város polgármesterének iratai. Közigazgatási iratok. (1872–1949)

Búza, 2015 = Búza Péter: Tóthék. Budapest, 2015. 7. sz. 4–7.

Mezősi, 1973 = Mezősi Károly: Kisebbségi Petőfi-tanulmányok. Tanulmányok Pest megye múzeumaiból. Studia Comitatus 2. Szerk.: Ikvai Nándor. Szentendre, 1973. 315–332.

Mészáros, 2017 = Arany- emlékek Nagykőrösön. Nagykőrös Város Önkormányzata, Nagykőrös, 2017.

Novák, 1978 = Novák László Ferenc: Az Arany János Múzeum története. Tanulmányok Nagykőrös történetéből és néprajzából. Az Arany János Múzeum Közleményei – Acta Musei de János Arany nominati I. Szerk.: Novák László Ferenc. Nagykőrös, 1978. 325–357.

Novák, 2015 = Novák László Ferenc: Az Alföld szülötte Petőfi és Nagykőrös. Forrás, 2015. 1. sz. 36–48.

Novák, 2018 = Novák László Ferenc: „Uton vagyok s nem vagy velem”: Petőfi Nagykőrösön. Honismeret, 2018. 4. sz. 61–69.

PÖM, 1951 = Petőfi Sándor Költeményei: 1848–1849. Függelék: ifjúkori versek 1838–1842. Töredékek: Kétes hitelűek. Petőfi Sándor Összes Művei 3. Szerk.: Varjas Béla. Bp., 1951.

Szendrey, 1928 = Szendrey Julia levelesládájának kincsei, (bev., jegyz. dr. Mikes Lajos), Bp., 1928.

¹⁷ Mezősi, 1973: 321–322.

¹⁸ PÖM, 1951: 180–181.; 195.; 335.

¹⁹ Mezősi Károly egy 1973-ban megjelent tanulmányában röviden beszámol a kéziratokról. A tanulmányban közölt képen látható, hogy három különböző helyen és időben írt vers, de egyetlen, négyoldalas papíron és azonos témakörrel szól, a költőnek felesége iránt érzett szerelméről.

A hegyek közt.
 Sept. 8.
 848

Ott alant, alant a mélyben
 A tél mefőzésig ködében,
 Ott a város, csak egy rémlik,
 S kint a mult, a mellyet félig
 Eladott immár a télnek.
 A felejtés éjjelének.
 Kiinn vagyok a természetben
 Fenn magasra nőtt hegyekben,
 Magas e hely, itt pihen meg
 Koronkint a vándor felleg,
 S ha itt volna éjjelünként
 Csillagokkal beszélgetnénk.
 Lenn a völgyben, lenn a mélyben,
 A tél mefőzésig ködében,
 A város látol rajában,
 Hagytam gondolat, harám s háram!
 Ott lenn hagytam minden gondot,
 Melly füvem fölött borongott,
 Mellynek sötét árnyékában
 S kint rideg kösziklő álltam.
 Ne bánkodtalak, ne bánkodtalak,
 Ha egy rövid napot lopok.
 A magam mulatságának,
 Hisz elégét élek másnak!
 S kintem lenn maradt, a mi bánst
 Nem hoztam föl magammal mást,
 Csak a mi boldogságot ad
 Hevesemet és lantomat.

Petőfi Sándor állítólagos (A hegyek közt, Utón vagyok s nem vagy velem..., Hideg idő, hús ószíj...) verskéziratai. Arany János Közérdekű Muzeális Gyűjtemény Irodalomtörténeti Gyűjteménye (Lt.sz.: IT 70.8.1.)

Kedvesem, hí egy fremélyben
 Afony s gyermek, örömben
 Ján, és megyer, pillangót úr,
 Virágok fű, kasszort fű,
 E hajd elűnik, majd előjön,
 Ugy lebeg a hegy tetőn,
 Ekiut egy álom tünnemnye,
 Ekiut e rengeteg tündere,
 En merengve, ah termésket
 Örök szépségre nézek,
 S fremeimnel bámultában
 Néma, de fent imádság van.
 Ekiut felém repeső fűvel,
 Rengeteg a falevelet,
 S ábrándos futógásolban
 Ehenyi levedes szép titok van!
 Fától vagyok körülvenve,
 S mint édes fű fejére
 Alkó lenn az alyának,
 Ugy hajolnak rám az ágak.
 Hűvenem, milly boldog vagyok!
 Ekiut hogy fűva nem faladok.
 (Hugliger)

Után vagyok s nem vagy velem,
 Jó augyálom, frép kedvesem,
 De jól tudom, lépésimel
 Híven kísérni fellemed.
 Csak azt tudhatuám, edesem,
 "Kivő" alabban járok velem?
 Tan e felle" vagy, melly illattal
 Röpiül hozzáim s jätönik hajammal?
 Eki allony pirja vagy talán
 Amott az ég boltorában?
 Vagy tán az esti csillag, melly
 Kelem éniest fugárt tövel?
 Vagy a madarka vagy, li ottan,
 Vagy megdalolgat a boltorban?
 Vagy e kicsiny virág vagy itt,
 Ki úgy veti rám szeméit,
 Miként ha mondani: oh törj le,
 És vigy magaddal, s így fivédre,
 Akond meg nekem, figy meg nekem,
 E helyre vagy, edes kedvesem?
 (E Vagy - Körös)
 e Majus, 848.

"Hűség iró", hűs öszi éj.
 Ott kandallóman ég a tűz,
 De hasztalan, nem melegít
 Eked, kedvesem, te mellettem nem ülsz.

Hűben didergel egyedül;
 Várom, hogy elalmosodom,
 Ekiut várja meláspomorián
 Lerakadását a magányos ram.

Ekég gondolkadai sem tudok
 Lehetemek fiaruya ápsrefagy,
 Eked se, virágs tavaszon,
 Te hűnyarann, te mefőre vagy.

Csak már ne valua ully borús,
 Olyan fűtiffelhős az ég.
 Hajolva ablakom fölé
 Talán egy kispé elmerengésél.

Ha már feneved nem láthatom,
 Ha már nem lehetek veled.
 Akad látnél egy szép csillagot,
 Et melly pótolva téged némileg.

(Debrecen)
 november 5. 848.
 y p^o

III. c. 143.